

การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM OF THE INSTITUTION SCHOOLS UNDER
THE OFFICE OF THE NAKHON SI THAMMARAT SCHOOL DISTRICT 2

วารสารณ์ เดโชเม้ง*
ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง**
ดร.สำเริง จันทุม***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 และเปรียบเทียบความแตกต่างของการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแบ่งตามสถานภาพตาม ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ของผู้บริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานประกันคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 272 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม 1 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวมมีการจัดทำ ระบบประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานประกันมีการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับรายด้านก็พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานประกันต่างกันมีการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*** สถาบันรัชต์ภาคย์ ศูนย์นครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันสำหรับรายด้าน ก็พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน

2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน

ABSTRACT

The aims of this work were 1) to study about the preparation of quality assurance concerning the education under the school of Nakhon Si Thammarat Primary Education Area Office 2, and 2) to compare the difference of a quality assurance system by classifying according to the state, school size and experience of the management of schools in Nakhon Si Thammarat Primary Education Area Office 2. Sample used in the study were 272 people including school administrators, and heads of teachers who are in charge of quality assurance Nakhon Si Thammarat Primary Education Area Office 2. Data was analysed using percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The results of the study were as follows:

1. The preparation of internal quality assurance system of school education in Nakhon Si Thammarat Primary Education Area Office 2 was considered at high level overall aspects. When it was considered in each aspect, it had been found that each aspect was considered at high level.

2. An analysis comparing the difference of the quality assurance system of school education in Nakhon Si Thammarat Primary Education Area Office 2 by classifying according to school size and experience of the management of schools were as follows:

2.1 School administrators and teachers organized the assurance system within schools under the school of Nakhon Si Thammarat Primary Education Area Office 2 by classifying according to the position showed no significant differences in overall aspects. In each aspect, it was no significant differences for providing the improvement of quality of education plan which was significantly different at 0.05.

2.2 Those people who have working experience with the different insurance systems under the school of Nakhon Si Thammarat Primary Education Area Office 2 were no significant differences in overall aspects. In each aspect, it was no significant differences.

2.3 Large medium and small schools organized a system of quality assurance under the school of Nakhon Si Thammarat Primary Education Area Office 2 were not significantly different in all aspects.

บทนำ

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญ ประชากรของประเทศใดที่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มักจะประสบความสำเร็จในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครองและวัฒนธรรม ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ว่า “งานการศึกษาเป็นงานที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของประเทศ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาติขึ้นอยู่กับการศึกษาเป็นข้อใหญ่” การศึกษาที่ดีจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและให้มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศเข้าสู่การแข่งขันในเวทีโลก จำต้องมีการบริหารจัดการการศึกษาของประเทศให้มีมาตรฐาน ทั้งในระดับประเทศและสามารถเทียบเคียงสมรรถนะได้กับมาตรฐานนานาชาติ การประกัน

คุณภาพจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งกิจกรรมหนึ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพราะการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นการดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันกับภาคประชาชน และสังคมว่า ผลผลิตที่เกิดขึ้น คือ คุณภาพของผู้เรียนจะมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา ของชาติและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2542) จำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบาย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องปัจจุบันดำเนินการมาสู่ทศวรรษที่ 2 ซึ่งเป็นฉบับที่ 11 โดยมุ่งเน้นพัฒนาคนให้เป็นคนพันธุ์ใหม่และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชาติให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อยู่ดีมีสุข และสร้าง ค่านิยมรวมทั้งให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด กระบวนการทำงานและได้กำหนดสภาพ สังคมที่พึงประสงค์ในอนาคตที่ว่า สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ 3 ด้าน คือ 1) สังคมคุณภาพ 2) สังคมแห่งภูมิปัญญาการเรียนรู้ และ 3) สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน จากนโยบายชาติสู่ระดับการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดสังคมที่เข้มแข็งและมี คุณภาพตามมาตรฐานแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ แต่ปัจจุบันผลการผลิตนั้น คือ ผู้เรียนจากระบบการศึกษายังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะระบบ การศึกษาของประเทศไทยยังไม่สามารถที่จะสร้างคนที่มีคุณภาพที่ดีได้ จึงจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ด้วยเหตุนี้แผนการศึกษาแห่งชาติจึงกำหนดเป้าหมายที่จะเจาะจงถึงคุณภาพคนและคุณภาพการศึกษาว่า 1) ผู้เรียน ต้องเป็นผู้พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพเป็นคนดีและมีความสุข 2) ครูทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนได้รับใบอนุญาตประกอบอาชีพ และ 4) สถานศึกษาทุกแห่งมีการประกันคุณภาพการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2543, 4)

การพัฒนาคนให้มีการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งของประเทศ กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำรงอยู่อย่าง ยั่งยืน ต้องอาศัยระบบการประกันคุณภาพเป็นกลไกในการขับเคลื่อน จึงได้ตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2553 ไว้ในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษามาตรา 47-51 โดยที่มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสถานศึกษาโดยตรง กำหนดไว้ในมาตรา 48 ว่าให้สถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่า การประกันคุณภาพ ภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอ ต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ ในอดีต กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นผู้กำหนดระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการให้สถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดหลักสูตร การวัดและการประเมินผลการเรียน การใช้แบบเรียน เป็นต้น ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีทิศทาง ในการพัฒนาที่ชัดเจนไปในทิศทางเดียวกันทั้งประเทศ ส่วนระดับคุณภาพการศึกษาอาจแตกต่างกันไปตามศักยภาพ แต่ใน ปัจจุบันได้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคจนถึงระดับสถานศึกษา คือ สถานศึกษาสามารถจัดทำ หลักสูตรเองได้ โดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสภาพความต้องการและปัญหาของชุมชนนั้น ดังนั้นแนวทาง การจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งก็จะเกิดความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น ผู้รับบริการนั้นคือผู้ปกครองและชุมชน อาจไม่ แน่ใจว่าบุตรหลานจะได้รับโอกาสในการเรียนรู้เท่าเทียมกันหรือไม่ จึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนดให้มีมาตรฐาน การศึกษาและระบบประกันคุณภาพสถานศึกษาควบคู่กันไป เพื่อที่จะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและชุมชนว่าเมื่อ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาแห่งนั้นแล้วบุตรหลานของเขาจะได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค และได้รับการพัฒนา อย่างต่อเนื่องตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ มหาชน), 2553, 47)

การประกันคุณภาพจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งกิจกรรมหนึ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการบริหาร สถานศึกษา เพราะการประกันคุณภาพ (Quality assurance) เป็นการดำเนินการของการสถานศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันกับ

ภาคประชาสังคมว่าผลผลิตที่เกิด คือคุณภาพของผู้เรียนจะมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา ของชาติและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง ศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2546 และ พ.ศ. 2553 ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงาน ต้นสังกัดและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นแนวทางสนับสนุน ส่งเสริมและดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง โดยเน้นกระบวนการดำเนินงานที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ องค์กรธุรกิจต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดคุณภาพผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรและ สังคม รวมทั้งให้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการบริหารจัดการและการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถ ดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและเกิดความยั่งยืน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีแนวคิดการ ดำเนินงานที่น่าสนใจและได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย เช่นกระบวนการพัฒนาโดยการใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด การจัด ความรู้การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ เป็นต้น การนำสิ่งเหล่านี้ไปดำเนินงาน เพื่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษาเป็นฐานในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจร PDCA ในการตรวจสอบและประเมินผลเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะป็นข้อมูลเชื่อมโยงไปสู่ขั้นการปรับปรุง พัฒนาเพื่อเป็นพื้นฐานในขั้นตอนการวางแผนสถานศึกษาที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ ด้วยกลวิธีที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา การปฏิบัติงานที่เป็นระบบตามวงจรคุณภาพ PDCA เป็นแนวคิดการพัฒนาสถานศึกษาอันส่งผลให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานทดสอบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ โรงเรียนต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการโดยอาศัยหลักการดังนี้ 1) เป้าหมายสำคัญของการประกันคุณภาพ คือการพัฒนาผู้เรียน 2) ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหาร 3) ถือว่าบุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องเช่นคณะกรรมการสถานศึกษา มีหน้าที่ร่วมในการรับผิดชอบในการ ประกันคุณภาพตั้งแต่การวางแผน การติดตามประเมินผลการพัฒนาปรับปรุง การช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยผลักดัน ให้การประกัน คุณภาพภายในบรรลุตามเป้าหมายซึ่ง ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยการพัฒนาคุณภาพ การ ติดตามตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ จากระบบดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการได้จำแนกงานให้เห็นชัดเจนว่าระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นภาระงานปกติของสถานศึกษาซึ่งมีภาระงานหลัก 8 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนด มาตรฐานศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 3) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้น คุณภาพการศึกษา 4) การดำเนินงานตามแผน 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และ 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง ต่อเนื่องสำนักงานทดสอบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

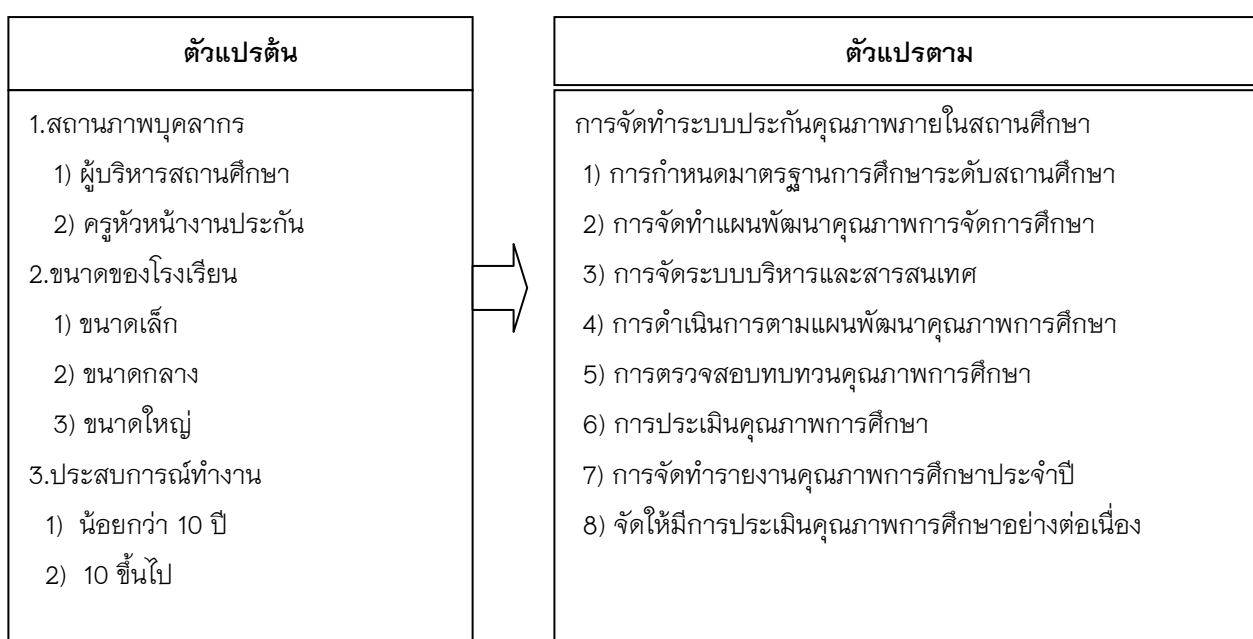
ดังนั้นการประกันคุณภาพภายในจึงเป็นกระบวนการจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพเป็นไปตาม มาตรฐานที่ต้องการ การทำงานให้สำเร็จต้องมีการวางแผน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินและพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานได้ผลดีและมีคุณภาพ ในภาคธุรกิจใช้กระบวนการนี้เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและบริการ ตลอดเวลา ให้ลูกค้าประทับใจเน้นความพอใจของลูกค้าเพราะมุ่งผลกำไร แต่การศึกษาไม่ได้หวังผลกำไรเป็นตัวเงิน แต่ ต้องการพัฒนาคุณภาพคนในด้านต่าง ๆ กระบวนดังกล่าวจึงสามารถนำมาดัดแปลงเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาได้ เพียง ต้องใช้เทคนิคการบริหารเพิ่มความละเอียดอ่อนในการบริหาร จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวส่งผลให้สถานศึกษา ต้องจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน ถึงแม้ว่าสถานศึกษาจัดให้มีประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อประกันคุณภาพ การศึกษาและสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

ผลผลิตจากระบบการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดตามที่สังคมต้องการ แต่จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (สมศ.) เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่ 4) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5) ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6) ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปรับปรุง นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่า ระบบประกันคุณภาพภายในทำให้สถานศึกษามีจุดอ่อน หรือประสบปัญหาอะไร ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 อยากทราบว่าปัญหาต่าง ๆ ของการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลการประเมินคุณภาพภายนอก มีปัญหาอย่างไร เกิดจากสาเหตุใดบ้าง และที่สำคัญคือ อยากทราบว่าโรงเรียนมีปัญหาเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยคิดว่าการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถานศึกษาต่างๆในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 และหน่วยงานทางการศึกษาที่นำไปใช้ในการหามาตรการและแนวทางแก้ปัญหาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แบ่งตามสถานภาพ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ของผู้บริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 207 คน และครูหัวหน้างานประกันคุณภาพ จำนวน 207 คน รวมทั้งสิ้น 414 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานประกันคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) จำนวนตามเกณฑ์ตาราง เครซี มอร์แกน (Krejcie and Morgon, 1970 อ้างถึงใน อธิรุทธ เอกะกุล, 2543) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 136 คน ครูหัวหน้างานประกันคุณภาพ จำนวน 136 คน รวมทั้งสิ้น 272 คน

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ระดับการจัดการศึกษาที่รับผิดชอบ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการจัดทำระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนที่จัดทำการศึกษาในระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดการระบบบริหารและสารสนเทศ ดำเนินการตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษา จัดให้มีการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นการประเมินคุณภาพภายใน จัดให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

คุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างและตรวจสอบคุณภาพ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานำความรู้โดยยึดตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553
2. กำหนดกรอบแนวคิด นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา และสร้างข้อคำถามโดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นผู้ให้คำปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
3. ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามตัวแปรที่ศึกษา
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาขั้นตอนและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาวิจัยและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาขั้นต้นคือ ปริญญาโท พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงเชิงเนื้อหา (Content validity) จำนวน 5 คน จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence sinv IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.93 จากนั้นนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานประกัน

คุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

7. นำข้อมูลจากการทดลองใช้ในแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9815

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้ว ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

วิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องการจัดทำระบบประกันคุณภาพสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

2. ขออนุญาตจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตดำเนินการส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย

3. หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดผู้วิจัยจึงไปรับแบบสอบถามคืนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. การวิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t (t-test)
5. การวิเคราะห์โดยการทดสอบค่า F (F - test)

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวมมีการจัดทำ ระบบประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานประกันมีการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับรายด้านก็พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานประกันต่างกันมีการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

สำหรับรายด้าน ก็พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน

2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ จากผลการวิจัยที่ได้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ควรนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยการทำแบบประเมินคุณภาพภายในโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรจะทำให้การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดทำระบบประเมินคุณภาพภายในกับประสิทธิผลของการจัดการศึกษา
2. จากผลการวิจัย ขนาดโรงเรียนต่างกับการจัดทำระบบประกันคุณภาพไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ควรมีการวิจัยตัวแปรที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ขนาดโรงเรียนได้มีผลต่อการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน
4. ควรศึกษาการติดตามการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขตอื่น ๆ ด้วย
5. ควรศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขตอื่น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

ธีระ รุญเจริญ. ความเป็นมืออาชีพในการบริหารการศึกษา เพื่อปฏิรูปตรวจสอบ และประเมินรอบสามคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงาน, 2550.

ธีระยุทธ เอกะกุล. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. อุดรราชธานี : สถาบันราชภัฏอุดรราชธานี, 2543.

สำนักงาน, คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กองนโยบายและแผน. แนวทางการ ดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2533.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2553.

<http://www.niets.or.th/> 2533

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). คู่มือการประเมินคุณภาพภายในรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับอุดมศึกษา ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554. – กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).